„Szeretem ünnepeltetni magam"

Losoncz Márk dombosi nem-beszélgetése Kocsis Árpáddal[1]

Losoncz Márk: Árpád, a Dombos irodalmi része évek óta tart. Annyi szerző, annyi irodalmár szerepelt már itt… Mondd, van ezek után értelme még egy szerzőt, jelesül téged bemutatni?

Kocsis Árpád: Ennek, Márk, semmi értelme sincsen.

L. M.: Árpád, te kishegyesi (is) vagy, bizonyára már jól ismernek itt. Nyilatkoznál őszintén arról, hogy van-e értelme ennek a beszélgetésnek?

K. Á.: Túlságosan is jól ismernek...! Már sok is belőlem! Nem, nincsen értelme ennek a beszélgetésnek.

L. M.: Árpád, itt mindenki pálinkázik, borozik, sörözik, azaz eltompult aggyal bámul maga elé. Van értelme ilyen emberekhez beszélni?

K. Á.: Talán ha még többet innának. Vagy mi is belekezdenénk úgy istenigazából...! Akkor talán..., de nem, még akkor sem!

Babérkoszorús aszkézis

L. M.: Mindig is az volt a benyomásom, hogy a beszélgetés voltaképpen erőszakos aktus. Mert a kérdező erőszakkal szabja meg a beszélgetés kereteit, s talán azért is, mert ez a kikérdezettből erőszakos ellenállást válthat ki, a válaszok elkerülésére való törekvést.

K. Á.: S nyugtalanító harmadikként feltűnik az olvasó vagy a hallgató is. Mintha nem lenne amúgy is elég bajunk! Mert akkor meg kell felel-

[1] Az alábbi szöveg a 2017-es kishegyesi Dombos Remix irodalmi táborban elhangzott – Kocsis Árpád *Oktopusz* című regényéről szóló – beszélgetés bővített változata. A szöveget a beszélgetőtársak jegyezték le.

ni ennek a nyugtalanító harmadiknak, vagy ha nem is akarunk megfelelni, akkor sem tekinthetünk el tőle, akkor is a vonzásában vagyunk, kérlelhetetlenül jelenlévő, tele vágyakkal és elvárásokkal, amelyeknek megfelelni lehetetlen. S akkor marad számunkra a szánalmas próbálkozás, illetve nem-próbálkozás, dacolás a lehetetlennel, illetve lehetetlen dacolás azzal, hogy lehetőség szerint ne dacoljunk a lehetetlennel. Olvasó nélkül könnyebb lenne a dolgunk. Mi itt egészen jól eltrécselnénk egyébiránt. De így...!

L. M.: Van egy további probléma a beszélgetésformával. Nem teszi lehetővé a töprengést, a hallgatást. Gyors válaszadásra kényszerít. Például, te, Árpád, nem teheted most meg, hogy egy napig gondolkodsz a válaszon.

K. Á.: Még akkor is így van ez, ha teljesen gondolattalanok vagyunk. S én most teljesen az vagyok. Nincs szükségem tehát arra, hogy napokig töprengjek a válaszokon. „A gondolatoknak is vannak munkaszüneti napjaik; az ember még ostobábbnak érzi magát, mint máskor. Csak ülünk ott, üresen. Az ajkunk lefittyed. Jól érezzük magunkat." Mondja az író. Melyik? Nem érdekes.

L. M.: A beszélgetés ragaszkodik az avítt dialógusformához. Azt sugallja, hogy a beszélgetés konstitutív társadalmi tényező, elmaszatolja, hogy a tőke/hatalom elvont gépezetei irányítják a társadalmi kapcsolatokat. Voltaképpen egy fetisisztikus forma, annak szigorú értelmében, hiszen felcseréli az alanyiságot és a tárgyiságot a „mintha hamisságával". Revelatív volt számomra, amikor arról olvastam Szondinál, hogy a modern dráma igyekezett megszabadulni a dialógustól, hogy hitelesen megjeleníthesse az új, személytelen társadalmat.

K. Á. (elmerengve):

– Hogyan is tudtál ilyen remekművet létrehozni, amely ennyire...

– Mindenekelőtt nagyszerű beszélgetőtársamról szeretném elmondani, hogy...

– Ilyen korszakalkotó próbálkozást arra, ahogyan...

– Ezek nem egyszerű kérdések. Ezek a kérdések a lényegre, A Lényegre...

– Csodálattal adózunk mondataidnak, amelyek...

– Fáradhatatlan, egyszerűen fáradhatatlan ember, kevesen tudják róla, de talán mégsem árulok el nagy titkot azzal, ha elmesélem, miképpen...

L. M.: És hát egyáltalán, az irodalmi beszélgetés nonszensz. Ami igazán releváns a szövegiség szempontjából, annak úgyis benne kell lennie a szövegben (a könyvedben) – nincs tehát miért beszélni róla a leírtakon túl. Ami irreleváns, az pedig irreleváns.

K. Á.: Nem olvastam a könyvet, amelyről beszélgetünk. Persze, részleteiben igen, de az egészet... Hát kinek van erre ideje?! Tehát nem áll összse a kép. Valami dereng. De erre az ismeretre hiba lenne alapozni a beszélgetést.

L. M.: Az a tézisem, hogy ez egy minimalista, szófukar, aszketikus-luxusellenes kötet. Idegen tőle egy effajta beszélgetésre jellemző fecsegés. Az egyéni és kollektív hallgatás illene hozzá.

K. Á.: A regény szereplői némán végzik a munkájukat. Dialógusok egyáltalán nincsenek. Ha valamit, ezt a gyakorlatot igazán átemelhetnénk ebbe a beszélgetésbe is.

L. M.: Deleuze szerint (aki egyébként is a pokolba kívánta a kommunikációt) a beszélgetés, a diszkusszió eleve steril és narcisztikus, eltereli a figyelmet magáról a dologról. Azt mondja, hogy amikor a filozófus meghallja a felszólítást, hogy „most ezt vitassuk meg!", akkor helyesen teszi, ha elmenekül. Azt állítja továbbá, hogy eleve nehéz megérteni, mi van leírva/elmondva, nem kell a megértést még a dialógussal is nehezíteni, terhelni. Hát nem érvényes ez az irodalmi beszélgetésre is?

K. Á.: Szeretem ünnepeltetni magam. Sajnálom, hogy ma már csak ritkán helyeznek babérkoszorút az írók fejére. A legkedvesebb időtöltésem különböző díjak átvétele. Akár mások nevében is. Minden reggel írok egy köszönőbeszédet. Ez az én reggeli imám. Arról ábrándozom, hogy egész estés televíziós és rádiós műsorokban vehetek részt. Hogy mélyinterjúk készülnek velem. Látnátok futballozás közben, gólörömkor! Vagy lakodalomban, léggitározás alkalmával. Minden vágyam, hogy hetente több alkalommal is avatószalagot vághassak át! Méterenként fölavatni egy járdát! Testrészenként egy szobrot! Talpfáról talpfára a vasutat!

Narcisztikus inkvizítor

L. M.: Újságírással foglalkoztál, megkaptad a fiatal újságíróknak járó díjat a Vajdasági Magyar Újságírók Egyesületétől. Úgy tűnik, a díj átvételekor még közel álltál a beszélgetés standard felfogásához („másrészt [a beszélgetés] egy alkalom, hogy kérdéseket fogalmazzak meg, s ezáltal az emberek személyiségét jobban megismerhessem"). Ám például a Híd*ban megjelent beszélgetéseid alternatív lehetőségeket vezetnek be, mintha igyekeznél leépíteni a beszélgetésformát, amelyet narcisztikus gyakorlatnak tartasz, s amely nem magukra a dolgokra figyel. Az Ábrahám Irénnnel készült interjúd a csalódás élményével nyit (azzal, hogy az interjúalany nem járt sikerrel a felvételin), Krizsán Szilviát a magassarkújáról kérdezted, Jódal Kálmánt a gázrezsójáról. Mennyiben volt hát számodra az újságírás is egy kísérletezési terep?*

K. Á.: Számos tekintetben kísérletezési terep volt. Járta akkor egy mondás a szerkesztőségben, hogy aki helyesírási hibát vét, mondjuk, túlfűtöttségében az iktelent is ikesként ragozza, az minden galádságra képes. Mindig is igyekeztem az ikesekkel baráti kapcsolatot ápolni, ennek ellenére követtem el galádságokat. Az egyik verbászi nyelvművelő napokról készült riportomba például belecsempésztem egykori novellahősömet, pár szó erejéig meg is interjúvoltam – mondhatom, remek interjút adott, elégedett voltam vele. Ilyet tisztességes újságíró nem csinál. (Most nem megyünk bele, hogy „tisztességes" és hogy még mit nem csinálhatik.) Mindig is ódzkodtam attól, hogy tolakodó kérdéseimmel bárkit is megszorongassak. Ennek ellenére sikerült. Végül már a barátaimmal sem „beszélgettem", hanem vallattam őket. Anti ilyenkor intett a pincérnek, hogy halkítsák le a zenét. Szinte teljesen áthajolt az asztalon, egy inkvizítor nézésével szegezte tűhegyre a barátait, farzsebéből pedig kockás füzetet és tollat halászott elő. „Visszatérhetnénk oda, ahol azt mondtad, hogy... Pontosítanád ezt a gondolatot, idézem... Mintha legutóbbi írásodban... Jól gondolom – nyugodtan helyesbíts, ha tévednék –, miszerint ez alatt azt értetted..." Talán másként kellene kérdezni, úgy, hogy nem szeretnénk „valamit" megtudni.

L. M.: Ha már a tárgyakat említettük... Úgy tűnik, a regényedben a tárgyak és az emberek egyazon immanenciasíkon vannak. A tárgyak (kukakulcs, targonca, ablakmosó, szarkefe, lábbetét és a többi) éppen annyira tekinthetők szereplőknek, mint bárki, Holger vagy Astrid. Egy korábbi írásodban a tárgyak még meg is elevenednek:

„– Mossa mindenki a maga szennyesét!

– Most komolyan itt hagynál?

– Fordulj a mikrosütőhöz.

– A múlt héten se szó, se beszéd, lelécelt.

– A bojlerhez.

– Sztrájkol.

– Végre valaki. A kenyérpirítóhoz...

– Szolidaritást vállal a bojlerrel.

– Bár a fűtők összetartanak.

– A villanyborotva kivonult a fürdőszobából, a hűtő megette a barackbefőttet. Éhesek vagyunk, piszkosak és borotválatlanok. Így sosem csókol meg a barátnőm."

Tehát a kérdés így szól: mely tárgyak foglalkoztatnak a leginkább, illetve mi izgat bennük?

K. Á.: Ott vannak mindenekelőtt a kávégépek. Nem az otthoni masinákra gondolok – természetesen azok is izgatják a fantáziánkat –, ha-

nem azokra az automatákra, amelyek különböző intézmények folyosóin állnak. Valamelyest diszkrét helyet kapnak, nehogy akadályozzák a forgalmat – ám teljesen láthatatlanok sem maradhatnak, sőt, visszafogott feltűnést kell kelteniük: lám, már az adóhatóság vagy az idegenrendészet épületében is kaphatsz feketelevest! Különböző zugokban lakoznak, a lépcsők mellett, az ajtó holtterében, egy kisebb helyiségben szemközt a bejárattal. Általában testes gépezetekkel van dolgunk, legalábbis az a pár korty folyadék, amelyért elébük járulunk, nehezen vethető össze a szekrények méretével. Mintha eltúlozták volna a dolgot. A rejtély ebben is áll, a túlzásban. De nem csak ez okoz fejtörést. Ki kell ismernünk a gép működésmódját is. Aki találkozott már ilyen géppel, tudhatja, szamárság lenne a használati útmutató meghagyásait követni. Egyszerűen nem a lényegre koncentrál. Mi helyezzük a papírpoharat a csap alá? Hova nyúljak a kockacukorért? Hogyan juthatunk színes kis kanálhoz? Egyáltalán, a szekrény melyik oldalából érkezik a kávé? S persze az aggodalom, nem nyeli-e el a pénzem, visszaadja-e az aprót, nem spricceli-e az arcomba a cappuccinót? Hiszen sohasem lehetek biztos a dolgomban. Az ital (általában valami gyönge lötty, de nem is ez az érdekes, ugye) készítésének módját nem láthatom. Talán jobb is. Bizonyos zörgésekből és mormogásokból következtethetek csak arra, hogy a folyamat egyáltalán megindult. Rejtőző kávébabok, a forró víz útja, a műanyag pohár születése! Káprázatos dolgok ezek. S akkor a csokoládéautomaták, az üdítős gépek és az óvszeres masinériák csodálatos életéről még egy szót sem szóltunk.

L. M.: Éltél Bécsben, illetve Berlinben. Mindkét tapasztalatod irodalmilag is lecsapódott. Bizonyos stilémák, amelyek az Oktopusz*ban fellelhetők, már a korábbi művekben is megjelennek, ugyanakkor úgy tűnik, egyfajta radikális újdonságot jelent a regény. Különösen, ha a Hogyan lettem piszkosul gazdag Berlinben? című írással vetjük össze. Annak a már-már barokkos, tobzódó írásmódjához képest az* Oktopusz*, mint már sugalltam, kíméletlenül minimalista, aszketikus. Mi történt, miért e változás? Mi motiválta?*

K. Á.: Az elszegényedésem. A berlini millióimnak hamar a nyakára hágtam (a szakajtónyi gyerek, a szeretők népes hada s. í. t.). Az *Oktopusz* nagyregénynek indult, nyolcszáz, ezeroldalas műnek, szabálytalanságom szépségeinek, tulajdonságok nélküli embernek. Háromkötetes regényt terveztünk, nem kis aggodalommal töltött el, miféle heroikus munka elé állítom majd a könyv szerkesztőit és a címlap tervezőjét (álljon is legott itt a nevük: Turi Tímea, Losoncz Kelemen Emese és Vass Szabolcs) – ám ez lett belőle, kilencvenhat oldal, rövid mondatok, sovány szavak, vékonyka

fölkiáltójelek. „Ilyen rövid?", kérdik rendre az olvasók, akiknek dedikálom a művet. Még könyvjelző sem kell bele...

L. M.: Benjamin-írásodban így faggatózol: „Felszabadíthat-e bennünket pusztán az írás, akár mint elméletalkotó munka, mint művészi tett?" Meg az érdekel, hogy „a forradalom milyen viszonyban van az írással..." Úgy tűnik, hogy a felszabadító írás számodra mindenekelőtt az olvasó aktívvá tételét, illetve a „kollektív olvasást" jelenti, no meg a kisebbség-többség viszony feloldását. Azt a művet, amely nem a reményről beszél, hanem maga a remény. Mennyiben tekinthető az Oktopusz *a felszabadító írás termékének? Annyi bizonyos, hogy a nyíltan emancipatorikus perspektíváktól eltekint – ha csak annak nem tulajdonítunk nagy jelentőséget, hogy egy munkás elfütyüli az* Internacionálét.

K. Á.: Az *Oktopusz* fedlapján látni egy hajszálvékony vonalat, amely keresztbe fut a könyvön. Nem kis galibát okozott ez a vonal, amikor az *Oktopusz* nyomdába került. A nyomdászok nem tudták eldönteni, hogy vajon a nyomdagép okozta a karcolást, ejtett sebet a könyvön, vagy szándékkal került oda. A vonal így színleg kettős életet kezdett el élni, egyszerre volt karistolt seb és egy alkotás része. A nyomdagépet azonnal leállították, hosszas telefonálgatás következett a nyomda és a könyv kiadói, a könyv kiadói és a művészeti felelős, a művészeti felelős és a címlap tervezője, a címlap tervezője és a nyomda, a nyomda és az égiek, az égiek és a földiek között, hogy most akkor mi a stájsz? Nyomban megkedveltem ezt a vonalat, nagyon értékesnek tartom, s örülök, hogy a kettős élete ismét eggyé lett, s már nem számít, hogy nyomdagép vagy ember, hiba vagy tudatosság, véletlen vagy szándék hozta létre. Aki ezen a hajszálvékony vonalon indul el, döntő felismerésekre juthat.

L. M.: Az Oktopuszt megkísérthetné számos lehetőség. Lehetne menekült-regény, elvándorlás-regény, Gastarbeiter-regény, identitás-regény. Az oktopusznak mint állatnak lehetne allegorikus jelentősége. Lehetne valamilyen jellemfejlődés vagy detektívsztori. Ám a regény ezek közül egyiket sem műveli. A megvonás, a szubtrakció műveletét végzi. Az identitás, például a jugoszláv, annyiban jelenik meg, hogy Beni nem emlékszik jugoszláviai gyermekkorára, vagy legfeljebb bizonyos tárgyak említése okán. Az oktopusz csupán egy oktopusz, nem AZ oktopusz, nem dagad valamiféle óriási jelentéssé, mondjuk werckmeisteri bálnává. Bevételi forrás, ha megdöglik, vesznek helyette másikat. A banalitásában jelenik meg. Az írás folyamán hányszor és miképpen jött elő a kísértés, hogy a kínálkozó tartalmi és formai kliséknek lefeküdj? Milyen irodalmi minták hatottak erre a megvonást végző, szubtraktív stílusra?

K. Á.: Engem csak Marine Le Pen kísértett meg. Még a franciaországi elnökválasztás előtt megjelent róla egy kép, amelyen egy halászhajón látható, amint éppen egy oktopuszt fojtogat sárga esőkabátban. Számtalan

értelmezés született arról, hogy ez a kép miféle allegóriát hordoz magában, hogy ki mindenki képzelhető az oktopusz helyére. Mindezek az allegóriák engem hidegen hagytak. Csupán az a sárga esőkabát érdekelt, azt nem tudtam kiverni a fejemből. Nem titok, a regény egyes fejezeteit sárga esőkabátban fogalmaztam. Patentkapcsos esőkabátban. Egyre szorosabbra húztam a kapucni zsinórját a nyakamon, egyre szűkebbre vontam magam körül az esőkabát szárát. Így aszalódtam és fulladoztam önmagában is szűk és fullasztó szobámban. Kísérlet volt ez arra, hogy megtudjam, milyen egy náladnál különb lényt fojtogatni.

L. M.: Kérlek, beszélj arról, kiket-miket szeretsz olvasni leginkább.

K. Á.: Bocsánat, inkább a könyvtárakból kikölcsönzött könyvekről beszélnék, amelyek szanaszét hevernek a szobámban. Megnyugtat a közelségük, egy hatalmasra tornyozott könyvkupac engem a legkevésbé sem tölt el félelemmel. Úgy vagyok vele, hogy történhet bármi, az a torony akkor is megmászható. Számos kikölcsönzött könyvet el sem olvastam, vagy csak részleteket olvastam belőlük, átlapoztam őket, mégis mágikus hatással vannak rám. Amikor valahová el kell lófráljak, majdhogynem lelkifurdalásom van, hogy egyedül hagyom őket. S persze számos érthetetlen gyakorlat, nehezen magyarázható vonzalom, idiotizmus társul a könyvekhez. Nagyon szeretem a könyvjelzőket például, amelyek mint fáradt kutyanyelvek lógnak ki a könyvekből. Azután a papír is fontos, a papír szaga, a könyv kötése, a gerince. Szeretem az elsárgult papírlapokat, a nedvességtől hullámosakat, szeretem a kávéfoltos lapokat, a könyvekben az aláhúzásokat, a könyvtári bejegyzéseket és a könyvtárosok pecsétjeit. Szeretem áttanulmányozni a pecséteken szereplő dátumokat. A könyvekben felejtett képeslapok, jegyzetlapok, puskák, kutyanyelvek, hajszálak, busz- és vonatjegyek különös izgalommal töltenek el. Szeretem a könyvekben folytatott vitákat, az álmodozón odaírt neveket, a szerelmes üzeneteket, erotikus rajzokat. Egyszer tanúja voltam egy könyvtári könyvben egy boldog egymásra találásnak. A firkáló-jegyzetelők addig-addig firkálgattak és jegyzetelgettek, hogy végül pár oldallal odébb egy házassági meghívó pottyant ki a könyvből.

Pánuniverzális antitermelés

L. M.: Mi vett rá, hogy megírd a regényt?

K. Á.: A Forum Könyvkiadó kedves megkeresése és Losoncz Márk szelíd unszolása. Legyen egyértelmű: cseppet sem kívántam, hogy a könyv megjelenjék. Minden módon szabotálni szerettem volna a munkát. Már pusztán azzal, hogy huszonnyolc éven keresztül dolgoztam a szöveggel.

Abban reménykedtem, hogy a Forum igazgatója beleun majd a várakozásba. Vagy elfelejtődik a dolog. Vagy magam feledkezem meg róla. Hiábavaló ábránd volt. Végül megkerülhetetlenné vált, hogy a szöveget postázzam a kiadónak. A könyv kiadásának meghiúsítására tett erőfeszítéseim természetesen ezután sem lankadtak. A téves címre és a Duna hullámaira bízott kézirathoz a regény terjedelmét meghaladó vádiratot mellékeltem, amelyben kifejtettem, miért nem kellene kiadni az *Oktopusz*t, pontosabban, hogy a kiadása miért veszélyes, mi több: káros a vajdasági magyar és az egyetemes magyar könyvkiadásra nézvést, nem is beszélve a törékeny világirodalomról; hovatovább milyen módon lenne ártó és egyenesen végzetes hatású a pánuniverzális irodalmi kapcsolatokra, a fiatalság moráljára, s általában a közerkölcsökre, az idősek egészségére, a népesedési politikára, a foltos nádiposzáták vonulására és a jéghegyekre. Nem fukarkodtam a szavakkal és a jelzőkkel, mondhatom! Ám ebben is kudarcot vallottam: a regény megjelent. A felelősséget természetesen nem vállalom!

L. M.: Az egyik kedvenc részletem így szól: „...a fiú bosszúból vesz még egy gumicukrot. Ha nagyon bosszús, akkor fölszedegeti a kávégép mellé potyogott kávébabokat, azt ropogtatja. Innen aztán nincs megállás, iszik rá egy kólát vagy shari vagy mate teát is. Néha a török is iszik. Szerinte pisiszaga van nekik, de azért issza. Az üveget elrejti a vécében. Az üvegekkel kell bánni, az üreset nem érdemes a hűtőszekrénybe tenni, könnyen föltűnik, aztán megvan a baj. Az asztalokon hagyott cukorkákkal, bonbonokkal sokkal könnyebb a dolog. Fulladjon meg, aki ilyenekre költ." Nos, úgy vélem, súlyos dilemma, hogy mikor, hol és mennyit illendő elvennünk a felkínált cukorkákból. Nekem például mindig lelkifurdalásom van, amikor regényed kiadójában, a Forumban megeszem a mogyorós cukrokat (azok a kedvenceim). Nem hiszem, hogy eddig bárki is írt volna erről a nehézségről. Szeretném, ha elmondanád, mit gondolsz a gumicukor evéséről, szoktál-e enni...

K. Á.: A témába vágó első emlékeim a kólaízű gumicukrokról szólnak, amelyek a formájukban is kólásüvegre emlékeztettek. Amikor szopogattad, lassan leolvadt a barnás mázuk, áttetszővé váltak, mintha valóban kiittad volna az apró kólásüveget. Valamint a különböző állatos gumicukrok is az eszembe jutnak most, például a koala formájú, amelyet különös kegyetlenséggel fogyasztottunk el. Hiszen csak úgy egyben bekapni nem nagy kunszt, de szépen lassan, a fogaiddal előbb a mancsait, majd a lábait letépve, aztán a fejét leszakítva, hogy végül a torz testét nyammogd összse – nagyszerű elfoglaltság! Nem nehéz fölfigyelni a párhuzamra, amely egy könyvbemutatót a gumicukorevéshez fűz. Az író lassan egészen áttetszővé válik, a fülétől már elköszönhetett, most a karja következik..., de

nem, mégsem, pillanatnyi feszült izgalom fut végig a közönség sorain..., hátul valaki rendel még egy felest…, talán a bal lába lesz mégis..., vagy az orra, az orra még megvan, elég jó célpont..., de mégsem az orra lesz..., hanem nyomban a feje...!, a feje következik..., a fe… hamm! Micsoda dráma! Ugyanakkor hadd jegyezzem meg: mélyen elítélem azokat, akik gumicukor-tolvajlásra vetemednek! Sohasem tudnék velük egy asztalhoz ülni.

L. M.: Úgy tűnik, mintha a regény két, csak felületeikben találkozó világban játszódna: a portól is megtisztított elit világában, illetve a tisztogató, takarító munkásokéban. Ugyan emlegeted a robotok új, bennünket a fizikai munkától megszabadító világát, meg az önmagát lehúzó vécét, mégis olyan munkatípusra esett a választásod, amely a leginkább materiális, magával a piszokkal foglalkozik. A regényed leginkább emlékezetes és megdöbbentő aspektusa talán ez: olyasmit szólaltatsz meg, amit regényben nem szokás, vagy „nem illik". Van Rancière-nek egy érdekes fejtegetése, amelyben azt sugallja, hogy a modern termelés egyesít két korábban ellentétes dolgot, az előállító tevékenységet és a láthatóságot. A magam részéről úgy fogalmaznék, hogy te a takarítást, tehát az antitermelést szólaltatod meg, amely látszik, ugyanis látjuk a takarítókat, no meg a munkájuk fénylő-csillogó eredményét, ugyanakkor a beszéd/írás rendjéből mindeddig a te regényedig kiestek. Az érdekel, hogy milyen tapasztalatok sarkalltak erre.

K. Á.: Fantasztikusan éles elméjű kérdés. Meggyőződésem, hogy az ilyen pazar kérdésekre nem is kell válaszolni. Önmagukban megállják a helyüket.

L. M.: A politikai publicisztika dolgában is kísérletező kedvedben vagy. Mindenekelőtt az Adjuk el a községházát – Felhívás üzleti jellegű társulásra címűt emelném ki. Most, hogy itt vagyunk a tematizált helyszínen, meggyőznéd-e így élőben a kishegyesieket, hogy adják el a községházát?

K. Á.: Földijeim!, hagyjuk egyelőre a községházát! Sokkal nagyobb biznisz körvonalazódik. Ismeretes, hogy Kishegyest hamarosan a kínai selyemút egyik legfontosabb ága fogja érinteni. Óránként százhúsz kilométeres sebességgel zakatol majd el mellettünk a kínai árukereskedelem és tudományosság java. Ebbe az ügyletbe kell nekünk mielőbb belefolynunk. A javaslatom a következő – amelyhez csak némi politikai hátszélre és a község összefogására van szükség: a Lösz Művek. Eleink még tudták, hogy a bácskai por, főként, ha lösszel keveredik, gyógyhatású, sebre-bajra ír; emellett afrodiziákumként is megállja a helyét. A Lösz Művek egyrészt ennek a felbecsülhetetlen értékű vagyonnak a megvédésére vállalkozna – védővámot állítanánk, és különböző adókat vetnénk ki a selyemút miatt megnövekedett forgalomra a löszfalunk érdekében –, másrészt jó pénzért

árulnánk a bácskai löszös port – a kínai befektetőket ez biztosan érdekelné –, s kis szerencsével a selyemút kisvártatva löszúttá alakulna át, amely összeköti a kínai és mongol, iráni és tibeti löszvidéket a rajnai és a Rhône völgyében található löszföldekkel. Ha minden jól megy (és mért ne menne jól?), a Lösz Művek vagyona vetekedni fog a norvég olajalappal, az amerikai kötvényalapokkal és különböző offshore cégek vagyonával.

L. M.: Min dolgozol most? Mikorra várhatjuk a következő regényt?

K. Á.: Nem lesz több regény. Ez volt az utolsó. Ezután minden időmet a filozófiának és a kávégépeknek szentelem majd.

L. M.: Milyen típusú kávégépekre figyelsz majd? És milyen filozófiai kérdésekre?

K. Á.: Az érdeklődésem homlokterébe a fecsegés fogalma került, ezt szeretném összeboronálni a kávégépek terén végzett kutatásaimmal. Eddig csak részeredményeim vannak, amelyek három tézisben foglalhatóak össze:

– Azoknak a társadalmaknak a teljes élete, melyekben a modern termelési mód uralkodik, mint csevej jelenik meg. Minden, amit az ember valaha közvetlenül megélt, dumcsizássá foszlott.

– Amiről nem lehet beszélni, arról hablatyolni kell.

– A smúzolás kérdése ma feledésbe merült, noha korunk haladásnak véli, hogy ismét elfogadottá vált a „metafizika".